

TLAČOVÁ SPRÁVA

Košice 16. september 2025

Nová tradícia akademického odievania na UPJŠ v Košiciach

Vedenie Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (UPJŠ) slávnostne otvorilo akademický rok 2025/2026 v utorok 16. septembra o 10.30 hod. v Aule Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach. Prítomným sa predstavili členky a členovia vedení všetkých fakúlt v nových akademických odevoch, ktoré pre UPJŠ navrhla košická módna návrhárka Louisa Dvorak.

Program sa začal už tradične slávnostným **príhovorom rektora UPJŠ prof. MUDr. Daniela Pellu, PhD.**, v ktorom vyzdvihol úlohu univerzitného vzdelávania v dobe umelej inteligencie a moderných technológií: *„Kedysi vznikali univerzity preto, lebo bolo potrebné šíriť vedomosti. Odvtedy sa doba dramaticky zmenila. Dnes sa človek, ktorý ovláda základy umelej inteligencie, dostane k obrovskému kvantu vedomostí veľmi rýchlo. Mohlo by sa nám zdať, že sa hodnota univerzít a vysokoškolského vzdelávania časom bude znižovať. No práve naopak, vzdelanie nie je len o zbieraní vedomostí či memorizovaní skutočností. Poslaním univerzity je v prvom rade vychovávať a viesť študentov k logickému a konštruktívnemu mysleniu. Nie je dôležité, čo si počas štúdia študent zapamätá, dôležité je to, čo dokáže vytvoriť. Len vtedy sa môže stať úspešným lídrom vo svojom budúcom pracovnom živote.“* Predstavení boli pedagógovia a vedci, ktorí kvalifikačne postúpili, traja profesori, desať docentov, jedna nositeľka vedeckej hodnosti doktor vied (DrSc.) a sedem nositeľov vedeckého kvalifikačného stupňa IIa. Program pokračoval odovzdávaním Cien rektora v niekoľkých kategóriách.

Cenu rektora za vedecký prínos získali traja laureáti:

- ❖ **RNDr. Martin Gmitra, PhD., univerzitný docent** za vedecký prínos v oblasti teórie kondenzovaných látok a významnú publikačnú činnosť,
- ❖ **prof. Ing. Mária Mareková, CSc.** za dlhodobú excelentnú vedeckú a publikačnú činnosť v oblasti výskumu biomarkerov využiteľných v klinicko-biochemickej diagnostike ochorení,
- ❖ **doc. JUDr. Erik Štenpien, PhD.** za zmierovanie názorov medzi právnymi historikmi SR, Maďarska a Poľska v oblasti výkladu aplikácie a platnosti kontroverzných mierových zmlúv z rokov 1919 – 1920, osobitne Trianonskej mierovej zmluvy.

Cenu rektora za pedagogickú činnosť si prevzala **prof. MUDr. Ingrid Hodorová, PhD.** za výnimočný prínos v oblasti vysokoškolského alebo ďalšieho vzdelávania.

V kategórii doktorandi boli ocenení:

- ❖ **MUDr. Tomáš Koky, PhD.** za významnú publikačnú činnosť a aktívnu prezentáciu výsledkov na zahraničných vedeckých podujatiach doktoranda,
- ❖ **Mgr. Arina Skok, PhD.** za významný prínos vo vedeckovýskumnej činnosti v oblasti analytickej chémie a rozsiahlu publikačnú činnosť v renomovaných medzinárodných časopisoch,
- ❖ **Mgr. Daniela Szabóová, PhD.** za mimoriadnu húževnatosť, precíznosť, odhodlanie a pripravenosť pracovať a zdokonaľovať sa v moderných technikách a metodologickej oblasti, ako aj v náročnej náučnej študijnej časti výskumu.

V kategórii významný mediálny čin boli ocenené celkovo tri kolektívy:

- ❖ **pracovníci Botanickej záhrady UPJŠ** za významný prínos k zviditeľneniu Botanickej záhrady UPJŠ ako súčasť univerzity v súvislosti s propagačnými aktivitami k jej 75. výročiu,
- ❖ **kolektív Študentskej právnej poradne pre obyvateľov mesta Košice** za významný mediálny ohlas na činnosť poradne v digitálnych a online médiách, ktorý kvalitatívne prispel k šíreniu dobrého mena UPJŠ medzi obyvateľmi mesta Košice,

- ❖ **členovia redakcie časopisu Univerzál** za posilňovanie profesionality v printových médiách, upevňovanie študentského života a významnú reprezentáciu UPJŠ v súťažiach vysokoškolských časopisov.

Už tretíkrát v histórii UPJŠ bola odovzdaná Cena Faigy Senderovitch za záverečnú prácu za prínos v boji proti antisemitizmu, prekrúcaniu holokaustu a pravicovému extrémizmu. Cenu získal **Mgr. Tomáš Šed'o, PhD.** za dizertačnú prácu na tému „*Sociálne faktory radikalizácie mládeže a možnosti sociálnej práce v deradikalizácii.*“ Záver programu patril univerzitnému zmiešanému zboru Chorus Universitatis Šafarikianae, ktorý umocnil slávnostnú atmosféru svojím umeleckým vystúpením.

Slávnostné otvorenie akademického roka 2025/2026 bolo výnimočné tým, že sa prítomným prvýkrát predstavili dekaní, prodekaní a predsedovia akademických senátov všetkých fakúlt UPJŠ v nových akademických odevoch, ktoré dizajnovovo nadväzujú na taláre vedenia univerzity, ktoré boli prezentované na otvorení minulého akademického roka. **Košická módna návrhárka Louisa Dvorak** pripravovala nové taláre od grafického návrhu až po samotné šitie: „*Samotný výber materiálu bol pre mňa kľúčový vzhľadom na požiadavku, aby bol talár aj počas horúceho leta pre jeho majiteľov komfortný. Taláre sú ušité z krep-saténu. Materiál je obojstranný, jedna strana je lesklá a chladivá, druhá je matná s rebrovou väzbou. Základná farba talárov je čierna. Jednotlivé fakulty sa odlišujú farbou svojho loga, ktorá bola použitá na dekanských kabátoch a na lemovaní na prodekanských talároch. Taláre sú mäkké, príjemné na dotyk a odolné proti pokrčeniu.*“

Taláre vedenia univerzity boli vyhotovené vo vínovo-červenej farbe a zdobené zlatou výšivkou s motívom anjouovskej ľalie v plamennom ovále, ktorá sa použila aj na dekanských talároch, čím sa dosiahol jednotný vzhľad všetkých akademických odevov. Symboly na výšivke odkazujú na historické korene univerzity: plamenný ovál odkazuje na jezuitskú univerzitnú tradíciu, keďže sa UPJŠ hrdo hlási k odkazu Universitas Cassoviensis – Košickej univerzity založenej v roku 1657. Jednou z heraldických figúr košického mestského erbu je anjouovská ľalia, ktorá na akademických talároch reprezentuje symbol mesta, v ktorom sa univerzitné a akademické inštitúcie rozvíjajú už 367 rokov. Taláre predsedov fakultných akademických senátov majú jednotné bordové lemovanie. Tvorcovia akademických talárov vychádzali z historických

súvislostí a univerzitnej tradície. Na podobe nových akademických odevov pracovala päťčlenná komisia v zložení: prorektorka pre akademické kvalifikácie a doktorandské štúdium **prof. MVDr. Monika Halánová, PhD.**, vedúci Katedry histórie Filozofickej fakulty UPJŠ **prof. PaedDr. Martin Pekár, PhD.**, odborná asistentka na Katedre histórie Filozofickej fakulty UPJŠ **Mgr. Mária Fedorčáková, PhD.**, vedúca Úseku marketingu a mediálnej komunikácie na UPJŠ **RNDr. Jaroslava Oravcová, PhD.**, módna návrhárka a autorka akademických odevov **Louisa Dvorak**.

Nové dekanské taláre boli predstavené počas otvorenia akademického roka 2025/2026.

„Nový vizuál talárov lepšie reflektuje históriu našej univerzity, jej symboly a vzťah k mestu Košice. Vďaka použitému materiálu v sebe spájajú modernosť a sviežosť s dôstojnosťou a reprezentatívnosťou. Dôležitým aspektom bolo zjednotenie vizuálu univerzitných a fakultných akademických odevov, aby bolo na prvý pohľad zrejmé, že patríme k jednej inštitúcii,“ uviedla **prorektorka Halánová**. Akademický odev predstavuje jeden z atribútov univerzitného prostredia. Medzi najčastejšie používané farby na akademických odevoch patrili čierna, purpurová a fialová. Akademickí hodnostári spolu s charakteristickým odevom nosili aj univerzitné insígnie. *„Právo nosiť akademický odev udeľoval univerzitám panovník formou privilegiálnych listín. Hoci sa akademické odevy v priebehu storočí menili, ich úlohou bolo identifikovať nositeľa ako príslušníka akademickej obce a odlíšiť ho od ostatných spoločenských vrstiev. Univerzitný odev v stredoveku a novoveku väčšinou pozostával*

*z charakteristického plášťa, talára, a pokrývky hlavy, biretu. Na jezuitských univerzitách sa napriek privilegiu nosiť charakteristický akademický odev presadzovalo nosenie rádového odevu. Ten pozostával z jednoduchej čiernej kňazskej reverendy zapnutej po krk a siahajúcej po zem, s úzkymi rukávmi a jednoduchým opaskom, ktorá sa nosila spolu s biretom. V prípade Košickej univerzity sa nezachoval konkrétny akademický odev, ale v písomných prameňoch sa nachádzajú zmienky o tom, že akademickí hodnostári okrem rádového odevu nosili aj plášte spolu so žezlami a prsteňmi, ktoré predstavovali univerzitné insígnie,” vysvetlila **doktorka Mária Fedorčáková**.*

V akademickom roku 2025/2026 sa bude na UPJŠ vzdelávať viac ako 7 400 študentov, pričom má ich počet v každom akademickom roku rastúcu krivku, z toho viac ako 2 500 prvákov. Univerzita zabezpečuje vzdelávanie na všetkých troch stupňoch v 288 študijných programoch na piatich fakultách a jednom ústave. Dlhodobo evidujeme vysoký záujem zahraničných študentov, v tomto roku ich na UPJŠ nastúpilo viac ako 1 800 z 55 rôznych krajín, čo je približne o 230 študentov viac v porovnaní s prechádzajúcim akademickým rokom. V rámci programu Erasmus+ sme v akademickom roku 2025/2026 prijali 94 študentov. Do zahraničia vycestovalo 60 našich študentov z celkovo 300 plánovaných mobilit, pričom študenti majú možnosť výberu z 276 partnerských inštitúcií. Na štúdium na Univerzite tretieho veku sa prihlásilo 580 frekventantov. Chod univerzity zabezpečuje spolu takmer 2 000 pedagogických a nepedagogických zamestnancov.

Mgr. Laura Holánová, PhD.

Tlačová referentka a hovorkyňa UPJŠ v Košiciach

V prípade záujmu o podrobnejšie informácie kontaktujte:

Mgr. Laura Holánová, PhD.

Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach

Šrobárova 2, 041 80 Košice

E-mail: laura.holanova@upjs.sk

Tel.: +421 55 234 1550, mob.: +421 905 385 911

Web: www.upjs.sk

